

Rättningar av pensionsgrundad inkomst efter felaktigt utbetald arbetslöshetsförsäkring

Innehåll

Innehåll	1
Förord 2	
1 Inledning	3
1.1 Syfte och avgränsning	3
1.2 Metod	3
1.3 Kort om arbetslöshetskassorna	4
2 Återkrävd ersättning påverkar skatten	5
2.1 Hanteringen av återkrav innan beslut om slutlig skatt har fattats	5
2.2 Hanteringen av återkrav när beslut om slutlig skatt har fattats	6
2.3 Hanteringen av återkrav innan individuppgifter infördes 2019	7
2.3.1 Inga uppdaterade uppgifter om återkrav skickas för tiden innan 2019.....	9
2.3.2 Det finns en osäkerhet om hur stora fel som kan ha uppstått under perioden 2012–2018	10
2.4 Alla arbetslöshetskassor informerar den enskilde, men innehållet varierar 10	
3 Arbetslöshetskassors hantering av individuppgifter till Skatteverket 13	
3.1 Överföring av uppgifter hanteras lika	13
3.1.1 Arbetslöshetskassorna hanterar kontrollen av uppgifter som lämnas till Skatteverket i stort sett lika	14
3.2 Få kontakter mellan Skatteverket och arbetslöshetskassorna	15
3.2.1 Signering av rättade individuppgifter kan vara administrativt betungande	16
3.3 Skatteverkets sammanfattning visar inte fullständiga uppgifter	16
4 Iakttagelser	17
4.1 Små variationer mellan arbetslöshetskassorna när det gäller kontroll av uppgifter	17
4.2 Risk att Skatteverket inte korrigerar felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning	17
4.3 Arbetslöshetskassorna informerar om att vända sig till Skatteverket för att få tillbaka för mycket inbetald skatt	18
4.4 Det saknas uppgiftsskyldighet mellan arbetslöshetskassor och Skatteverket	19
4.5 Medskick till Skatteverket om framtida utveckling av system för inrapportering av individuppgifter	19
Bilaga 1: Sveriges a-kassors informationstext vid återkrav av bruttobelopp	20

Förord

Den här promemorian vänder sig till Inspektionen för socialförsäkringen och innehåller en kartläggning av arbetslöshetskassornas arbete med att lämna individuppgifter till Skatteverket. Kartläggningen har genomförts med anledning av ett regeringsuppdrag som ISF har fått i regleringsbrev för 2023.

Kapitel 1–3 har faktagranskats av Sveriges a-kassor. Arbetslöshetskassorna har faktagranskat en sammanställning av den intervju som gjorts på respektive arbetslöshetskassa.

Kartläggningen har genomförts av utredarna Elisabeth Frid och Martin Johansson.

Ärendet har föredragits av Elisabeth Frid.

Handlingen är beslutad i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av Cathrine Carlberg, enhetschef, 2023-09-26.

1 Inledning

Skatteverket beslutar varje år om pensionsgrundande inkomst (PGI). Uppgiften ligger sedan till grund för den del som kallas allmän pension. Uppgiften om PGI skickas från Skatteverket till Pensionsmyndigheten. De inkomster som är pensionsgrundande är inkomst från förvärvsarbete, både från anställning och företagande. Även ersättningar från socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen är pensionsgrundande.¹

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har fått i uppdrag av regeringen att kartlägga Försäkringskassans rutiner för att lämna uppgifter om felaktiga pensionsgrundande utbetalningar till Skatteverket för att rätta den pensionsgrundande inkomsten. Enligt ISF:s regleringsbrev ska motsvarande kartläggning av felaktiga pensionsgrundande utbetalningar från arbetslöshetskassorna genomföras med hjälp av IAF. I ISF:s uppdrag ingår också att kartlägga Skatteverkets rutiner för att rätta felaktiga beslut om PGI och de rutiner som finns på Pensionsmyndigheten för att rätta pensionsrätter som en följd av rättade PGI-beslut.² I delegationen för korrekta utbetalningar inom välfärdssystemens slutbetänkande konstaterades att det saknas kunskap om i vilken utsträckning Skatteverket ändrar beslut om PGI till följd av rättningar av felaktiga utbetalningar som utbetalande aktörer informerat Skatteverket om.³

1.1 Syfte och avgränsning

Syftet med den här promemorian är att kartlägga arbetslöshetskassornas rutiner för att lämna uppgifter om felaktiga pensionsgrundande utbetalningar av arbetslöshetsersättning till Skatteverket för att rätta den pensionsgrundande inkomsten. Kartläggningen utgår från registrerade uppgifter om återkrav. Däremot ingår inte granskning av handläggningen av återkrav.

1.2 Metod

Rapporten innehåller en kartläggning av arbetslöshetskassornas rutiner i samband med överföringen av arbetsgivardeklarationer på individnivå, framöver kallade *individuppgifter*, till Skatteverket. De individuppgifter som

¹ 59 kap. 13 § socialförsäkringsbalken (2010:110).

² Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Inspektionen för socialförsäkringen, 2022-12-22 (S2022/04812).

³ SOU 2019:59 Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, s. 249.

arbetslöshetskassorna skickar till Skatteverket avser utbetald arbetslöshetsersättning, inbetalad skatt och rättade uppgifter om felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning.

Kartläggningen baseras på en totalundersökning av samtliga 24 arbetslöshetskassor. Semistrukturerade intervjuer har genomförts med de företrädare som hanterar överföringen av individuppgifter vid varje enskild arbetslöshetskassa. Ofta har det handlat om kassaföreståndaren eller ekonomiadministrativ personal.

Inför intervjuundersökningen genomförde vi ett möte med representanter från Sveriges a-kassor för att kartlägga processen för överlämnande av individuppgifter till Skatteverket. Ett inledande möte hölls också med en av de största arbetslöshetskassorna för att få en genomgång av hur hanteringen sker praktiskt i arbetslöshetskassornas systemstöd.

Kartläggningen består också av en dokumentstudie av insamlade informationsbrev. Vi har tagit del av relevanta handläggarstöd och användarmanualer från Sveriges a-kassor. Vi har även tagit del av lokala rutinbeskrivningar som vissa arbetslöshetskassor tagit fram.

Rapporten redovisar statistik över beslutade bruttoåterkrav under perioden 2012–2018. Uppgifterna kommer från IAF:s statistik- och tillsynsdatasas.

1.3 Kort om arbetslöshetskassorna

Arbetslöshetskassorna är ekonomiska föreningar vars uppgift är att hantera arbetslöshetsförsäkringen för sina medlemmar. Arbetslöshetskassorna har fått i uppdrag av staten att betala ut arbetslöshetsersättning till arbetslösa, vilket innebär att de utför myndighetsutövning. Arbetslöshetskassorna leds av en styrelse och en kassaföreståndare. Det finns 24 arbetslöshetskassor som verkar inom olika branscher och verksamhetsområden.

Arbetslöshetsförsäkringens bestämmelser ska tillämpas lika av alla arbetslöshetskassor.

Arbetslöshetskassorna ska samverka med varandra i frågor om administration, service, information, utbildning och utveckling av verksamheten⁴. Samverkan sker företrädesvis inom ramen för service- och intresseorganisationen Sveriges a-kassor. Sveriges a-kassor ansvarar bland annat för drift och utveckling av arbetslöshetskassornas it-system. De ger

⁴ 88 § lag (1997:239) om arbetslöshetskassor.

även arbetslöshetskassorna stöd i tillämpningen av reglerna inom arbetslöshetsförsäkringen, genom att utbilda handläggare och ta fram stöd för handläggning och användarmanualer.

2 Återkrävd ersättning påverkar skatten

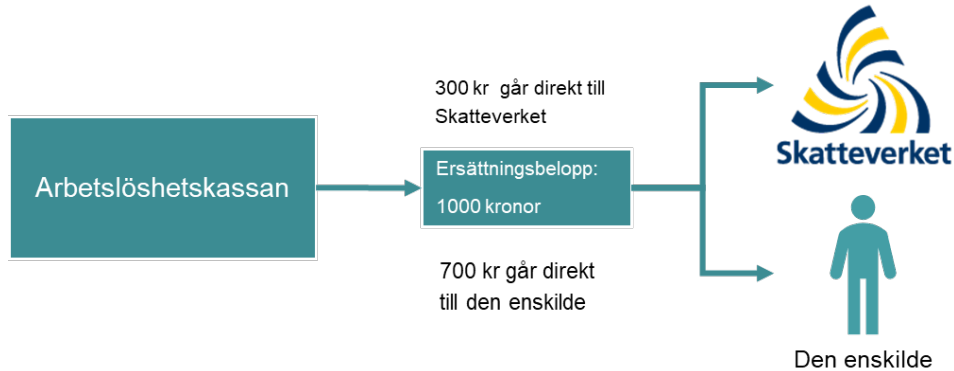
När arbetslöshetskassan upptäcker att en felaktig utbetalning har gjorts återkrävs beloppet från den sökande. Det belopp som återkrävs påverkas av hur det avdragna skattebeloppet har betalats in till Skatteverket. Det finns skillnader i hanteringen beroende på om Skatteverket har fattat beslut om slutlig skatt för de enskilda vid tillfället när arbetslöshetskassan beslutar om återkravet.

2.1 Hanteringen av återkrav innan beslut om slutlig skatt har fattats

Sedan införandet av individuppgifter återkräver arbetslöshetskassorna i huvudsak bruttobelopp, det vill säga arbetslöshetsersättningen inklusive avdragen preliminär skatt. Det beror på att arbetslöshetskassorna betalar in skattebeloppet⁵ för utbetald ersättning direkt till Skatteverket i samband med att individuppgiften skickas för den aktuella månaden. För att ett nettoåterkrav ska kunna göras, måste återkravet beslutas samma månad som utbetalningen sker och det är ovanligt att arbetslöshetskassorna hinner besluta om återkrav inom samma månad som de betalar ut ersättning. När arbetslöshetskassan beslutar om bruttoåterkrav innebär det för de enskilda att det återkrävda beloppet blir större än det belopp som arbetslöshetskassan tidigare har betalat ut. Det beror på att skattebeloppet också återkrävs. Sedan införandet av individuppgifter skickar arbetslöshetskassorna alltid uppdaterade individuppgifter vid bruttoåterkrav. Utbetalningen illustreras i figur 1.

⁵ Här ger vi en viss förenklad bild. I själva verket är det så att arbetslöshetskassan informerar Arbetsförmedlingen om hur mycket skatt som ska betalas in i samband med ansökan om statsbidrag för den aktuella månaden. Arbetsförmedlingen för sedan in summan för skatt på arbetslöshetskassans skattekonto som sedan betalas ut till Skatteverket.

Figur 1 Illustration av arbetslöshetskassans betalning till enskilda och Skatteverket

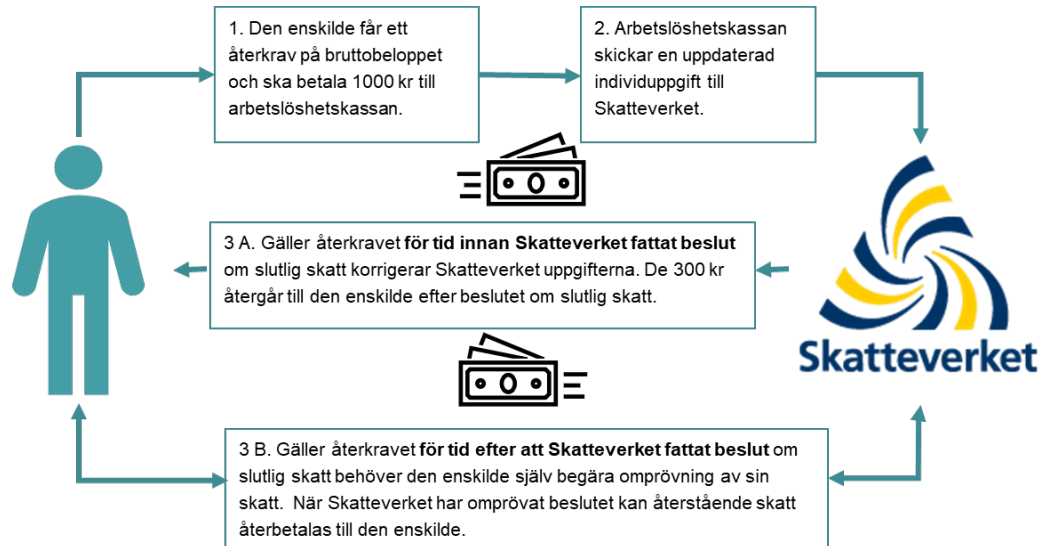

De enskilda får vänta på att Skatteverket beslutar om slutlig skatt för att få tillbaka beloppet, eftersom Skatteverket måste räkna ut hur mycket skatt som har betalats in under beskattningsåret i förhållande till alla inkomster under beskattningsåret. Om det finns ett överskott betalar Skatteverket ut överskottet till de enskilda i samband med slutskattebeskedet. Beslut om slutlig skatt görs året efter beskattningsåret. Därför kan det dröja över ett år innan de enskilda får tillbaka den skatt som de har återbetalat till arbetslöshetskassan.

2.2 Hanteringen av återkrav när beslut om slutlig skatt har fattats

Arbetslöshetskassan kan också besluta om återkrav av ersättning som har betalats ut för en period, där Skatteverket redan har beslutat om slutlig skatt. Då skickas en uppdaterad individuppgift från arbetslöshetskassan till Skatteverket. Enligt arbetslöshetskassorna använder inte Skatteverket de uppgifterna. Det är de enskildas ansvar att själva kontakta Skatteverket i en sådan situation och begära omprövning av sitt skattebeslut, se figur 2.

Figur 2 Hur de enskildes skatt påverkas vid återkrav

2.3 Hanteringen av återkrav innan individuppgifter infördes 2019

Innan individuppgifterna infördes återkrävde arbetslöshetskassorna nettobelopp i större utsträckning från de enskilda. Arbetslöshetskassorna lämnade kontrolluppgifter till Skatteverket varje år i stället för varje månad. Arbetslöshetskassorna kunde återkräva nettobeloppet så länge som återkravet beslutades för samma år som det utbetalats. När kontrolluppgifterna sammanställdes i slutet av året skickade arbetslöshetskassorna de senast uppdaterade uppgifterna till Skatteverket i de årliga kontrolluppgifterna. Om återkravet gällde ett tidigare år behövde arbetslöshetskassorna däremot besluta om att de sökande skulle betala tillbaka bruttobeloppet, eftersom arbetslöshetskassan då hade betalat in skatten till Skatteverket. Fram till 2012 uppdaterade arbetslöshetskassorna kontrolluppgifterna manuellt till Skatteverket. Därefter inledde Skatteverket ett ärende om att ompröva den sökandes tidigare beslut om skatt.

Från och med 2012 ändrades den här hanteringen efter ett rättsligt ställningstagande från Skatteverket. Omräkningar från Försäkringskassan eller arbetslöshetskassorna skulle inte längre göras på eget initiativ med enbart en ändrad kontrolluppgift eller ett beslut från arbetslöshetskassa om återkrav som grund. Enligt det rättsliga ställningstagandet behövde inte arbetslöshetskassorna uppdatera kontrolluppgifter längre⁶. Den här

⁶ Skrivningen från Skatteverket gäller även Försäkringskassan. Skrivningen kan läsas i sin helhet på Skatteverkets webbplats. Tillämpningsinformation för Skatteverket till ställningsganade 2011-05-05 (Dnr: 131 353325-11/111).

Dnr: IAF 2023/106

hanteringen ändrades i och med införandet av individuppgifter 1 januari 2019. Det innebär att Skatteverket inte har fått uppdaterade kontrolluppgifter från arbetslöshetskassorna vid bruttoåterkrav under perioden 2012–2018. I intervjuerna med arbetslöshetskassorna frågade IAF om de kunde uppskatta omfattningen av felaktiga uppgifter om pensionsgrundande arbetslöshetsersättning som skapades under perioden. Ingen arbetslöshetskassa kunde göra en sådan uppskattning. I tabell 1 redovisar vi däremot statistik över antalet bruttoåterkrav och totalt belopp för de bruttoåterkrav som beslutades under perioden 2012–2018.

Tabell 1 Beslutade bruttoåterkrav under perioden 2012–2018, antal och belopp.

År	Antal personer	Antal återkrav	Belopp
2012	7 475	10 426	57 367 750 kr
2013	7 537	10 499	53 507 370 kr
2014	9 142	11 702	62 490 965 kr
2015	7 766	10 830	51 673 972 kr
2016	6 581	9 395	50 163 408 kr
2017	6 382	8 658	52 912 516 kr
2018	6 714	8 571	54 065 389 kr

Källa: IAF:s statistik- och tillsynsdatabas

Tabellen visar att återkravsbeloppen var 50–62 miljoner per år under den aktuella perioden. Tabellen visar de totala bruttobeloppen som återkrävts av arbetslöshetskassorna fördelat på de år återkraven beslutats. Observera att en person kan ha flera återkrav under perioden. IAF har inga uppgifter om i vilken utsträckning de enskilda själva begärt omprövning av beloppen. Om den sökande begärt omprövning av skattebeslutet, kommer den felaktiga uppgiften inte ligga till grund för den pensionsgrundande inkomsten.

2.3.1 Inga uppdaterade uppgifter om återkrav skickas för tiden innan 2019

Från och med införandet av individuppgifterna 2019 lämnar arbetslöshetskassorna uppgifter om rättningar för tiden efter 2019 – men inte för tiden innan. Men även i de fallen krävs att den sökande begär omprövning av sitt skattebeslut för att inte en felaktig pensionsgrundande inkomst ska uppstå.

I dagsläget är äldre återkrav som gäller tiden före 2019 ovanliga, men de förekommer fortfarande. Arbetslöshetskassornas preskriptionstid för att besluta om återkrav är 10 år. Om ett återkrav beslutas för tiden innan 2019, lämnas fortfarande inte några uppdaterade kontrolluppgifter till Skatteverket. I intervjuerna uppgav en arbetslöshetskassa att gamla återkrav är ovanliga, men när de väl uppstår kan de handla om stora belopp. Tabell 2 visar antalet återkravsbeslut och belopp för tiden innan 2019.

Tabell 2. Bruttoåterkrav som fattats under respektive år som gäller ersättning utbetald för tid innan 2019

År	Antal personer	Antal återkrav	Belopp
2019	8 923	11 970	75 282 105 kr
2020	912	1 669	17 913 059 kr
2021	209	432	6 582 568 kr
2022	84	199	4 476 328 kr

Källa: IAF:s statistik- och tillsynsdatabas

Tabellen visar att antalet återkrav för tiden innan 2019 har avtagit kraftigt. Under 2019 uppmättes det högsta beloppet, drygt 75 miljoner kronor för ett och samma år.

2.3.2 *Det finns en osäkerhet om hur stora fel som kan ha uppstått under perioden 2012–2018*

I intervjuerna med arbetslöshetskassorna framkom att det finns en osäkerhet om hur Skatteverket räknat fram uppgiften om pensionsgrundande inkomst, eftersom arbetslöshetskassorna inte har skickat in de uppgifterna till Skatteverket för den perioden. Arbetslöshetskassorna har inte någon kännedom eller uppfattning om i vilken utsträckning ersättningssökande begär omprövning av sina skattebesked.

2.4 Alla arbetslöshetskassor informerar den enskilde, men innehållet varierar

Om Skatteverket bara omprövar sina skattebeslut om de enskilda begär det, blir den information som arbetslöshetskassorna skickar till dem extra viktig. Om de enskilda inte begär omprövning, kan felaktiga utbetalningar ligga kvar som grund för beslutet om deras pensionsgrundande inkomst.

I intervjuerna med arbetslöshetskassorna poängterades att det finns en pedagogisk utmaning i att informera den sökande på ett korrekt och samtidigt lättbegripligt sätt om hur personens skatteinbetalning kan påverkas av ett återkrav på tidigare utbetald arbetslöshetsersättning.

Dokumentstudien visar att samtliga arbetslöshetskassor informerar de sökande som har fått återkrav att personens skatteinbetalning kan påverkas om återkravet gäller bruttobelopp. Alla arbetslöshetskassor uppmanar de sökande att kontakta Skatteverket för att få tillbaka tidigare inbetalad skatt i de fall de själva behöver agera.

Hur mycket information som lämnas varierar mellan arbetslöshetskassorna. Sveriges a-kassor har sammanställt ett förslag till informationstext som flera

arbetslöshetskassor utgår ifrån i sin helhet⁷. Andra arbetslöshetskassor uppger att de har anpassat informationen både språkligt och layoutmässigt till sina medlemmar. Det innebär att det förekommer dels informationsbrev som innehåller ingående information om både netto- och bruttoåterkrav oavsett de enskildas faktiska situation, dels informationsbrev som anpassats till de enskildas faktiska situation. Det finns också exempel på informationsbrev där texten är kraftigt förenklad och kortfattad och innehåller en hänvisning till Skatteverket för ytterligare information.

Det förekommer också att arbetslöshetskassan informerar de enskilda om vilken typ av information Skatteverket behöver i sin handläggning om den sökande begär omprövning av skattebeslutet. Det handlar till exempel om de enskilda fått felaktigt utbetald ersättning över flera inkomstår. Då uppmanas de enskilda att skicka med uppgifter om hur mycket ersättning de har haft rätt till år för år. I vissa informationsbrev uppmanas de att skicka med en kopia av beslutet om återkrav. Flera arbetslöshetskassor informerar om att skattebeslutet kan omprövas först när beslutet om återkrav vunnit laga kraft eller i övrigt är otvistigt. Det vill säga att de enskilda inte har begärt eller tänker begära omprövning av eller överklaga beslut om återbetalning till arbetslöshetskassan.

IAF:s genomgång av samtliga informationstexter, se tabell 3, visar att 7 av 24 arbetslöshetskassor skickar med Sveriges a-kassors bilaga helt oförändrad. Ytterligare 8 av 24 arbetslöshetskassor har till största del utgått från Sveriges a-kassors text men gjort vissa anpassningar.

Resterande 9 av 24 arbetslöshetskassor har använt en egen text, ofta mer kortfattad än den som Sveriges a-kassor har tagit fram. Under intervjuerna har det framgått att de har bedömt att informationen i Sveriges a-kassors bilaga är för omfattande. Dessa arbetslöshetskassor uppger att de ser en risk i att sökande inte tar del av den information som finns i en större textmassa och har i stället valt en mer kortfattad informationstext. Av informationen framgår att beslutet om återkrav kan påverka tidigare års skattebesked och att den sökande själv ska kontakta Skatteverket vid frågor.

Det förekommer även informationsbrev där arbetslöshetskassorna har bedömt att det är viktigt att lägga till ytterligare information. Till exempel hur den sökande bör hantera omprövning av beslut om slutlig skatt om återkravet omfattar ersättning som har betalats ut för mer än sex år tillbaka i

⁷ Bilaga 1 visar Sveriges a-kassors informationstext i sin helhet.

tiden. Regelverket begränsar möjligheten för Skatteverket att ompröva beslut om slutlig skatt som har fattats längre tillbaka i tiden än fem år, men som avser inkomster längre tillbaka i tiden än sex år.⁸ Beslut om slutlig skatt fattas först året efter att själva ersättningen har betalats ut.

Tabell 3. En sammanställning av den information som arbetslöshetskassorna lämnar i informationsbrev till de enskilda

Informationsinnehåll	Ja	Nej
Information om när den sökande själv måste kontakta Skatteverket – beroende på om återkravsbeslutet fattats före eller efter slutligt skattebesked.	14	10
Information till de enskilda om att Skatteverket vill att den sökande ska avvakta med att ompröva skattebeslutet tills att beslutet från arbetslöshetskassan inte längre är tvistigt.	15	9
Hänvisning att den sökande ska kontakta Skatteverket vid frågor om att ompröva skattebesked.	24	0
Information om kontaktvägar till Skatteverket.	15	9
Information om vilken blankett som ska användas till Skatteverket för att begära omprövning av skattebesked.	11	13
Information om hur de enskilda ska göra för att begära omprövning av skattebesked om återkravet är äldre än sex år.	4	20
Information om vilket underlag som Skatteverket kan tänkas vilja ha i samband med begäran om omprövning.	15	9

Arbetslöshetskassorna uppgav i intervjuerna att de inte har någon kännedom om i vilken omfattning deras medlemmar faktiskt begär omprövning av skattebesluten, eftersom de inte är part i de besluten. Eftersom de enskilda har fått betala tillbaka större belopp än vad de har fått utbetalt, menar flera arbetslöshetskassor att detta bör vara ett incitament för de enskilda att begära omprövning av sin slutskatt. Incitamenten att göra detta är sannolikt större vid större belopp. Några arbetslöshetskassor påpekade under intervjuerna att de förutsätter att Skatteverket faktiskt tar hand om de rättade individuppgifter som arbetslöshetskassan skickar, även om den sökande inte tar kontakt.

⁸ En begäran om omprövning ska ha kommit in till Skatteverket senast det sjätte året efter utgången av det kalenderår när beskattningsåret har gått ut, enligt 66 kap. 7 § första stycket i skatteförordelagen (2011:1244) (SFL).

3 Arbetslöshetskassors hantering av individuppgifter till Skatteverket

3.1 Överföring av uppgifter hanteras lika

Arbetslöshetskassorna uppgav i intervjuerna att processen för att överföra individuppgifter till Skatteverket är en standardiserad maskinell hantering med få eller inga möjligheter till variation. Processen finns beskriven i en användarmanual som Sveriges a-kassor tog fram i samband med att individuppgifter infördes.⁹ Samtliga arbetslöshetskassor har meddelat att de utgår från den användarmanualen. 5 av 24 arbetslöshetskassor har även tagit fram egna kompletterande rutinbeskrivningar. De fungerar som stöd i de fall en mer ovan person skulle behöva ta sig an processen. Ingen av dessa rutinbeskrivningar avviker från Sveriges a-kassors manual. De innehåller däremot mer pedagogiska vägledningar i form av förenklade checklistor och illustrationer av var i systemen arbetslöshetskassorna ska titta när de ska genomföra kontroller. Sveriges a-kassor genomförde även en utbildningsinsats för de personer på arbetslöshetskassorna som skulle administrera uppgifterna. I intervjuerna framkom att arbetslöshetskassorna har valt olika lösningar när det gäller ansvaret för hanteringen. Vissa större arbetslöshetskassor har ekonomiavdelningar som sköter hanteringen. På andra arbetslöshetskassor kan det vara en ekonomihandläggare eller extern ekonomikonstult. Det förekommer också att kassaföreståndaren sköter hanteringen på vissa arbetslöshetskassor.

Samtliga beslut om utbetalningar skickas veckovis från arbetslöshetskassans driftleverantör med en så kallad SUS-fil¹⁰. Filen och dess uppgifter skapas automatiskt av den information som finns registrerad i arbetslöshetskassornas ärendehanteringssystem vid den aktuella tidpunkten. När den filen med samtliga inkomstuppgifter som behövs för individuppgifterna har gått i väg för den aktuella månaden skickas denna till Skatteverket. Den eller de personer som arbetslöshetskassan har utsett kontrollerar uppgifterna på filen. De signerar månadens individuppgifter samt de individuppgifter för tidigare månader som har uppdaterats på grund av att ett återkrav gjorts för felaktigt utbetald ersättning under dessa perioder. Även skapandet av rättade individuppgifter för tidigare månader sköts maskinellt av den fil som skapats av systemen. De manuella inslag

⁹ Sveriges a-kassor: Användarmanual Individuppgifter Version 1.4 – senast uppdaterad 2020-06-22.

¹⁰ Swedbanks lön- och utbetalningssystem.

som finns i den här hanteringen är kontroll av lämnade uppgifter och signering av filen med bank-id.

3.1.1 Arbetslöshetskassorna hanterar kontrollen av uppgifter som lämnas till Skatteverket i stort sett lika

I Sveriges a-kassors användarmanual för rapportering av individuppgifter finns en detaljerad steg för steg-beskrivning och en rekommendation för hur arbetslöshetskassorna kan kontrollera uppgifterna inför signeringen. Under intervjuerna har de allra flesta arbetslöshetskassor beskrivit att de rutinmässigt kontrollerar antalet individuppgifter och stämmer av rapporterade summor enligt Sveriges a-kassors instruktioner.

Det handlar om att söka fram ett antal olika rapporter och listor för månadens utbetalningar, till exempel statsbidragsansökan, bruttoskulder, nettoskulder, befriade avskrivna skulder, rättade nettoskulder, rättade nettoskulder från året innan och rättade bruttoskulder. Summorna stäms av i arbetslöshetskassornas ”Våra sidor” med summor på de rapporter och listor som tagits fram. Uppgifterna stäms också av mot individuppgifterna i Skatteverkets ”Mina sidor” mot antal och summa skatt.

Merparten av arbetslöshetskassorna uppgav i intervjuerna att de stämmer av uppgifterna en gång per månad i samband med signeringen av uppgifterna. En arbetslöshetskassa uppgav att de stämmer av antalet rättade individuppgifter även varje vecka. Ytterligare en arbetslöshetskassa uppgav att de genomför stickprovskontroller i stället för avstämning varje månad vid signeringen. Arbetslöshetskassan uppgav att de känner sig trygga med att systemen fungerar, och därför kan de ta risken att frågå kontroll varje månad.

I intervjuerna framkom det att det är ytterst sällsynt att uppgifterna inte stämmer överens mellan registren. Den enda skillnaden var att det kan förekomma öresavrundningar eftersom Skatteverket och arbetslöshetskassorna har olika regler för öresavrundningar. Arbetslöshetskassorna kan avrunda till 50 öre, medan Skatteverket avrundar upp till närmaste hel krona.

I intervjuerna framkom att det vid införandet av individuppgifter fanns vissa problem kopplade till filens storlek, vilket innebar att Skatteverket inte kunde ta emot en fil med alltför många individuppgifter. Men det löstes mellan arbetslöshetskassornas driftleverantör och Skatteverket.

3.2 Få kontakter mellan Skatteverket och arbetslöshetskassorna

Arbetslöshetskassorna uppger att de aldrig, eller väldigt sällan, har direktkontakt med Skatteverket. Överföringen av uppgifter sker via systemen och arbetslöshetskassorna får aldrig några frågor från Skatteverket som gäller individuppgifter för enskilda ersättningstagare. De få arbetslöshetskassor som har blivit kontaktade uppger att det bara görs i undantagsfall när någon ovan skattehandläggare inte känner till de framarbetade rutinerna.

Om de enskilda fått beslut om ett bruttoåterkrav från arbetslöshetskassan och själva behöver initiera en omprövning för att få tillbaka det inbetalade skattebeloppet, kan Skatteverket behöva ytterligare uppgifter för sin utredning. Någon arbetslöshetskassa uppgav att de vid enstaka tillfällen kan få förfrågningar om kopior på beslutsbrev om återkrav i ärenden där de enskilda har initierat ett ärende om omprövning av sitt skattebesked. Då har inte de enskilda försett Skatteverket med underlaget. Arbetslöshetskassorna menar att de enskilda själva ska informera och förse Skatteverket med underlag.

Någon arbetslöshetskassa uppgav att de vid något enstaka tillfälle fått frågor från Skatteverket i ärenden om återkravet fortfarande är tvistigt eller inte¹¹. Det är en uppgift som Skatteverket behöver veta innan de i sin tur hanterar sin omprövning av skattebeslutet, för att minska risken att uppgifterna ändras igen. I regel kan en enskild begära omprövning av ett återkravsbeslut upp till två månader efter det att hen tagit del av beslutet. Arbetslöshetskassorna har dock ingen uppgiftsskyldighet gentemot Skatteverket och behöver därmed inte lämna information om ärendena till myndigheten.¹²

I intervjuerna med arbetslöshetskassorna framkom att arbetslöshetskassorna inte upplever några rättsliga hinder för att lämna uppgifter, eftersom de i princip aldrig får sådana förfrågningar. I intervjun med Sveriges a-kassor framgick att Skatteverket har bett om att få ta del av uppgifter om besluts

¹¹ Om det fortfarande finns möjlighet för de enskilda att ansöka om omprövning av beslutet om återkrav.

¹² Arbetslöshetskassorna är dock skyldiga att lämna kontrolluppgifter på betalda avgifter för fysiska personer och dödsbon till Skatteverket. Det framgår i 22 kap. 27 kap. Skatteförordning (2011:1244). En medlem kan skriftligt begära att arbetslöshetskassan inte lämnar kontrolluppgifter till SKV enligt samma bestämmelse.

tvistighet. Sveriges a-kassor efterfrågade rättslig grund för ett sådant utelämnande, men Skatteverket har inte återkommit i frågan.

3.2.1 Signering av rättade individuppgifter kan vara administrativt betungande

Flera arbetslöshetskassorna uppgav i intervjuerna att signeringen av de rättade individuppgifterna kan vara resurskrävande.

Problemet kan beskrivas med följande exempel:

Det är maj 2023. Pelle har fått ett återkrav på fyra dagar under februari och mars 2023. När arbetslöshetskassan ska signera individuppgifterna för april månads utbetalningar, måste de även signera de korrigerade uppgifterna som avser utbetalningar för februari och mars.

Många arbetslöshetskassor meddelar att det förekommer återkrav för medlemmar som kan ligga spridda bakåt i tiden på exempelvis 20 olika månader. Då behöver arbetslöshetskassan signera 20 olika rättade individuppgifter för de månader som korrigerats. Det handlar inte om en ny signerad uppgift per individ, utan ändringen är kopplad till arbetslöshetskassans uppdaterade rapportering den aktuella månaden. Om 20 individer har återkrav som gällde mars 2023 ska endast en signering av rättad individuppgift för mars göras. Ekonomihandläggare på flera arbetslöshetskassor meddelar att den hanteringen att signera alla uppdaterade uppgifter kan ta flera timmar och att det inte är ovanligt.

I intervjuerna påpekade arbetslöshetskassorna att deras hantering skulle kunna effektiviseras om alla rättade individuppgifter kunde signeras vid ett och samma tillfälle. Skatteverkets system upplevs vara konstruerat för verksamheter där individuppgifter sällan korrigeras.

3.3 Skatteverkets sammanfattning visar inte fullständiga uppgifter

I samband med signeringen lämnar arbetslöshetskassan även uppgifter om anställda och personer som på annat sätt får arvode från arbetslöshetskassan. En separat fil läses in och slår samman uppgifterna i en och samma vy. Det innebär att arbetslöshetskassorna behöver säkerställa att antalet individuppgifter som lämnas stämmer överens med de som gäller både ersättningstagare och antalet anställda.

Under intervjun framfördes synpunkter på att arbetslöshetskassorna, bara kan se utbetalade löneuppgifter för egna anställda i arbetslöshetskassornas vy i Skatteverkets system, samt skattebeloppet för både de anställda och

utbetalad arbetslöshetsersättning. Däremot saknas uppgifter om totalt utbetalad arbetslöshetsersättning för ersättningstagare i den vyn.

Ett exempel som nämndes i en intervju var att det ser ut som att arbetslöshetskassan har betalat ut 3 miljoner kronor i lön under året (för de anställda), men samtidigt 15 miljoner kronor i skatt (för både anställda och ersättningstagare) i arbetslöshetskassans vy i Skatteverkets system. De upplever att uppgifterna i vyn inte är fullständiga, eftersom uppgiften om den utbetalda ersättningen saknas. Arbetslöshetskassorna menar att hanteringen hade förenklats om samtliga uppgifter fanns i en och samma vy.

4 Iakttagelser

4.1 Små variationer mellan arbetslöshetskassorna när det gäller kontroll av uppgifter

Arbetslöshetskassorna känner sig trygga i att de lämnar korrekta uppgifter till Skatteverket enligt de överenskommelser som gjorts mellan Sveriges akassor och Skatteverket.

Arbetslöshetskassornas hantering av inskickade individuppgifter till Skatteverket är standardiserad och sker i huvudsak maskinellt. Den manuella hanteringen är mycket begränsad och det finns små möjligheter till variation mellan arbetslöshetskassorna. Arbetslöshetskassorna beskriver systemen som pålitliga och stabila i dessa avseenden.

Arbetslöshetskassornas kontroll av de uppgifter som lämnas till Skatteverket är i stort sett enhetlig men det finns en viss variation. Det handlar om hur ofta avstämningarna görs.

4.2 Risk att Skatteverket inte korrigerar felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning

IAF bedömer att det finns en risk för att Skatteverket inte korrigerar skattebeslut, trots att rättade uppgifter numera skickas från arbetslöshetskassorna. Under perioden 2012–2018 skickade arbetslöshetskassorna inga rättade uppgifter över huvud taget till Skatteverket enligt det rättsliga ställningstagande som Skatteverket beslutade om 2012. IAF bedömer att Skatteverkets uppgifter för perioden 2012–2018 sannolikt innehåller felaktigheter, eftersom de inte tar emot några uppdateringar för den perioden. Om arbetslöshetskassan beslutar om ett återkrav i dag, som omfattar perioden innan man införde individuppgifter, skickas fortfarande inga uppdaterade uppgifter till Skatteverket.

För bruttoåterkrav som avser tiden efter 1 januari 2019 skickar arbetslöshetskassorna alltid korrigerade uppgifter. Men om återkravet gäller tid för vilken den slutliga skatten har beslutats, behöver de enskilda själva begära omprövning av Skatteverkets beslut för att det ska rättas. Felaktiga uppgifter om utbetald arbetslöshetsersättning som inte korrigeras genom omprövning kan då ligga kvar och utgöra ett felaktigt underlag till beslutet om de enskildas pensionsgrundande inkomst.

IAF saknar kunskap om vilka uppgifter som Skatteverket i sin tur meddelar Pensionsmyndigheten när det gäller uppgifter om pensionsgrundande inkomst. I den här kartläggningen kan därför inga beräkningar eller uppskattningar av potentiella felaktiga pensionsgrundande uppgifter som härrör från felaktig inrapporterad arbetslöshetsersättning göras. De belopp som redovisats i rapportens tabeller visar hur stora belopp det rör sig om. Rapporten visar att återkravsbeloppen för vilka den enskilda själv sedan skulle behöva begära omprövning av skatteuppgifterna under perioden 2012–2018 uppgick till cirka 50–62 miljoner kronor per år. Införandet av individuppgifter har inte löst problemet. År 2019 uppgick bruttoåterkraven för utbetald ersättning innan 2019 till cirka 75 miljoner kronor. Därefter har återkravsbeloppen sjunkit kraftigt.

IAF har inte någon uppgift om hur stor andel av de ersättningssökande som sedan begärt omprövning av sitt skattebeslut och kan därför inte uppskatta hur stora fel som uppstått om Skatteverket inte rättat uppgifterna av tidigare felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning. Eftersom IAF inte heller har granskat Skatteverkets hantering, kan vi inte uttala oss om den fortsatta hanteringen inom Skatteverket.

4.3 Arbetslöshetskassorna informerar om att vända sig till Skatteverket för att få tillbaka för mycket inbetald skatt

Arbetslöshetskassorna har gjort olika bedömning och det finns en stor variation i hur omfattande och detaljerad information som ska skickas till deras medlemmar. Alla arbetslöshetskassor informerar de enskilda om att de själva ska ta kontakt med Skatteverket för att begära omprövning av beslutet om slutlig skatt när ett beslut om återkrav gjorts. Även om de flesta kassorna informerar de enskilda om att kontakta Skatteverket, finns en variation i hur och vad informationen innehåller.

4.4 Det saknas uppgiftsskyldighet mellan arbetslöshetskassor och Skatteverket

I en intervju med Sveriges a-kassor framkom att Skatteverket har efterfrågat uppgifter om beslut om återkravs tvistighet. Eftersom det saknas rättslig grund för att lämna ut sådana uppgifter, lämnas inga sådana uppgifter med automatik. Vissa arbetslöshetskassor informerar däremot de ersättningssökande om de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna hantera en omprövning av skattebeslut.

4.5 Medskick till Skatteverket om framtida utveckling av system för inrapportering av individuppgifter

Signerandet av rättade kontrolluppgifter är en administrativt tung uppgift för arbetslöshetskassorna och ett problem som tenderar att bli större för varje månad som passerar sedan införandet av individuppgifterna. Skälet är att antalet månader för vilka individuppgifter har lämnats blir fler, vilket medför att allt fler kan behöva korrigeras efter återkrav.

Arbetslöshetskassorna efterfrågar möjlighet att i sin vy på Skatteverkets portal se samtliga uppgifter som de lämnar om de enskilda. Både när det gäller utbetalad ersättning och inbetalad skatt. I dag kan de bara se uppgiften om skatten i den vyn. Dessutom blandas uppgifterna som arbetslöshetskassorna lämnar för sina ersättningstagare med uppgifter om arbetslöshetskassans anställda.

Bilaga 1: Sveriges a-kassors informationstext vid återkrav av bruttobelopp

Information vid bruttoåterkrav

Om du har fått ett beslut om återkrav från oss skickar vi nya individuppgifter till Skatteverket. Uppgifterna läggs till grund för din beskattning. I vissa fall behöver du begära omprövning hos Skatteverket för att din beskattning ska bli rätt.

Ersättning som är utbetald samma år som den har återkrävts

I de här fallen behöver du oftast inte göra någonting utan vi skickar en ny individuppgift till Skatteverket. Den nya individuppgiften kommer att finnas i den kommande inkomstdeklaration. Om du anser att de förtryckta uppgifterna från Skatteverket inte stämmer så bör du meddela Skatteverket detta i samband med att du deklarerar.

Ersättning som är utbetald före det år som den har återkrävts

Om du ska begära omprövning av din beskattning i dessa situationer beror på om Skatteverket har fattat beslut om slutlig skatt (dvs. om du fått ditt slutskattebesked) för det år som beloppet, som nu krävs tillbaka, har betalats ut.

Om du inte har fått ditt slutskattebesked för det år som ersättningen har betalats ut

I det här fallet behöver du oftast inte göra något ytterligare då vi skickar en ny individuppgift till Skatteverket. Kontrollera för säkerhets skull att den nya individuppgiften finns med i den förtryckta deklarationen eller på Mina sidor hos Skatteverket. Om de förtryckta uppgifterna inte stämmer bör du informera Skatteverket om detta.

Om du har fått ditt slutskattebesked för det år som ersättningen har betalats ut

Skatteverket kommer inte automatiskt att ändra på sitt beslut om din beskattning. Du måste själv begära omprövning av Skatteverkets beslut för de år som det återkrävda beloppet har betalats ut till dig. Det kan du göra när vårt beslut om återkrav har vunnit laga kraft vilket är tidigast två månader från den dag som vi beslutade om återkrav. Skulle du överklaga vårt beslut om återkrav till förvaltningsdomstol behöver domstolens dom ha vunnit laga kraft innan du kan begära omprövning hos Skatteverket.

Så här gör du för att begära omprövning av Skatteverkets beslut

Dnr: IAF 2023/106

Gå in på www.skatteverket.se och använd blankett SKV 6891 för att begära omprövning av de beskattningsår som berörs av vårt beslut om återkrav.

För att underlätta Skatteverkets prövning bör du skicka med hela beslutet om återkrav när du begär omprövning.